

Sygn. akt: WZ 4/14

POSTANOWIENIE

Dnia 3 kwietnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Tomczyk (przewodniczący)

SSN Marian Buliński (sprawozdawca)

SSN Jan Bogdan Rychlicki

Protokolant : Marcin Szlaga

przy udziale prokuratora Naczelnej Prokuratury Wojskowej płk. Z. B. w sprawie ppłk. rez. X.Y. oskarżonego z art. 212 § 2 k.k., po rozpoznaniu w Izbie Wojskowej na posiedzeniu w dniu 3 kwietnia 2014 r., zażaleń obrońców oskarżonego na postanowienie Wojskowego Sądu Okręgowego w W. z dnia 30 stycznia 2014 r., sygn. akt ...11/13 o ukaraniu karą porządkową grzywny, po wysłuchaniu Prokuratora oraz obrońcy oskarżonego

p o s t a n o w i ł

zaskarżone postanowienie utrzymać w mocy.

UZASADNIENIE

Do Wojskowego Sądu Okręgowego w W. wpłynął akt oskarżenia przeciwko sędziemu w stanie spoczynku ppłk. rez. X.Y. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 212 § 2 k.k.

Zarządzeniem Prezesa Wojskowego Sądu Okręgowego w W. do rozpoznania przedmiotowej sprawy wyznaczony został sędzia Wojskowego Sądu Okręgowego w W. ppłk T. K.

Po wyznaczeniu terminu rozprawy na dzień 4 grudnia 2013 r., w dniu 3 grudnia 2013 r. wpłynął wniosek obrońcy oskarżonego adw. P. K. o wyłączenie od orzekania w tej sprawie sędziego ppłk. T. K.

Postanowieniem z dnia 10 grudnia 2013 r. (...11/13) Wojskowy Sąd Okręgowy w W. nie uwzględnił tego wniosku obrońcy.

W czasie pierwszej rozprawy, po rozpoznaniu wniosku obrońcy o wyłączenie sędziego, w dniu 30 stycznia 2014 r., w trakcie sprawdzania tożsamości oskarżonego, który odmówił okazania dowodu osobistego, oskarżony nazwał Przewodniczącego sądu „gburem”, podszedł do stołu sędziowskiego, na który rzucił pismo, które okazało się wnioskiem o wyłączenie sędziego.

Sąd na podstawie art. 49 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. „Prawo o ustroju sądów powszechnych” w zw. z art. 70 § 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. „Prawo o ustroju sądów wojskowych”, ukarał oskarżonego karą porządkową grzywny w wysokości 2 000 zł.

Zażalenia na to postanowienie złożyli obrońcy oskarżonego.

Obrońca oskarżonego adw. I. Z. zarzuciła temuż postanowieniu obrazę przepisów prawa materialnego i procesowego, tj. art. 42 § 3 k.p.k. i art. 49 § 1 p.u.s.p. i wniosła o uchylenie przedmiotowego postanowienia.

Obrońca oskarżonego adw. P. K. zarzucił temuż postanowieniu:

„ 1. oczywistą i rażącą obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, a to:

1. art. 42 § 2 k.p.k. poprzez wydanie zaskarżonego postanowienia przez sędziego, co do którego złożono wniosek o jego wyłączenie, przed rozpoznaniem tego wniosku,
2. art. 41 § 1 k.p.k. poprzez oczywiście niezasadne nieuwzględnienie wniosku o wyłączenie sędziego T. K., co skutkowało jaskrawo nieobiektywnym procedowaniem przez wymienionego sędziego na rozprawie i prowadzeniem rozprawy w sposób jaskrawo odbiegający od przyjętych form powagi sądowej,
3. art. 6 k.p.k. w zw. z art. 367 § 1 k.p.k. poprzez pozbawienie oskarżonego (ukaranego karą porządkową) prawa do obrony i wydanie zaskarżonego postanowienia bez uniemożliwienia zabrania głosu obrońcom oskarżonego,

4. art. 381 k.p.k. poprzez niesprawdzenie, czy nie zachodzą przeszkody w prowadzeniu rozprawy, w szczególności, czy stan psychiczny oskarżonego pozwala mu na udział w rozprawie,
2. błąd w ustaleniach faktycznych, jakoby oskarżony znieważył Sąd, gdy w rzeczywistości w ramach wniosku o wyłączenie sędziego, miał on prawo wyrazić swoją negatywną opinię wobec sędziego,
3. rażąco niewspółmierność kary,
4. rażąco niesprawiedliwość orzeczenia”.

W oparciu o to wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i dopuszczenie świadków na okoliczność przebiegu rozprawy.

Postanowieniem z dnia 3 lutego 2014 r. Wojskowy Sąd Okręgowy w W. nie uwzględnił wniosku oskarżonego z dnia 30 stycznia 2012 r. o wyłączenie sędziego.

Wojskowy Sąd Okręgowy w W. postanowieniem z dnia 11 lutego 2014 r. nie przychylił się do przedmiotowych zażaleń i przekazał je do rozpoznania Sądowi Najwyższemu oraz wstrzymał wykonanie kary porządkowej nałożonej na X.Y. postanowieniem z dnia 30 stycznia 2014 r.

W dniu 28 lutego 2014 r. do Wojskowego Sądu Okręgowego w W. wpłynął wniosek obrońcy oskarżonego o sprostowanie protokołu rozprawy głównej.

Tego samego dnia, przed rozprawą, wpłynęły do tego Sądu wnioski obrońców, adw. I. Z., sporządzony w dniu 28 lutego 2014 r. i adw. P. K., sporządzony w dniu 26 lutego 2014 r., o wyłączenie sędziego.

Postanowieniem Wojskowego Sądu Okręgowego w W. z dnia 7 marca 2014 r. wnioski obrońców oskarżonego o wyłączenie sędziego nie zostały uwzględnione. Wojskowy Sąd Okręgowy w W. postanowieniem z dnia 17 marca 2014 r. nie uwzględnił wniosku obrońcy oskarżonego adw. P. K. o sprostowanie protokołu rozprawy głównej z dnia 30 stycznia 2014 r.

Na posiedzeniu przed Sądem Najwyższym obrońca oskarżonego adw. P. K. poparł wniesione przez niego zażalenie, a prokurator Naczelnej Prokuratury Wojskowej wniósł o utrzymanie zaskarżonego postanowienia w mocy.

W tej sytuacji Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Na wstępie zauważyć należy, że przedmiotem rozpoznania przez Sąd Najwyższy są wniesione zażalenia na postanowienie o ukaraniu oskarżonego karą

porządkową grzywny w kwocie 2 000 zł, a nie zażalenie na postanowienie o nieuwzględnienie wniosku o wyłączenie sędziego, na które to postanowienie zażalenie stronom nie przysługuje.

Ponadto, podstawą do ustalenia stanu faktycznego przedmiotowego zdarzenia jest protokół rozprawy. Wynika z niego, że w trakcie początkowej fazy rozprawy, gdy oskarżony nie okazał dowodu osobistego, w trakcie weryfikacji tożsamości oskarżonego, który nie odpowiadał na zadane pytania (o drugie imię i imiona rodziców), oskarżony bez zgody przewodniczącego podszedł do stołu sędziowskiego i podniesionym głosem powiedział, że ma dość takiego traktowania przez takiego „gbura jak pan”, po czym rzucił na stół sędziowski pismo, które okazało się „wnioskiem o wyłączenie sędziego”. W tym momencie sąd ukarał oskarżonego, w oparciu o art. 49 § 1 p.u.s.p., cyt. wyżej ustawy, karą porządkową grzywny.

Nie można zgodzić się z zażaleniem obrońcy oskarżonego adw. I. Z., że Sąd naruszył art. 42 § 3 k.p.k., wymierzając oskarżonemu karę porządkową grzywny po złożeniu przez niego wniosku w wyłączenie sędziego. Zgodnie z art. 42 § 3 k.p.k., sędzia, co do którego zgłoszono wniosek o wyłączenie, powstrzymuje się od udziału w sprawie, jest jednak zobowiązany przedsięwziąć czynności nie cierpiące zwłoki. Przepis ten wiąże wyłączenie sędziego z udziału w sprawie rozumianym jako podejmowanie przez sędziego czynności procesowych związanych z merytorycznym rozstrzygnięciem określonej sprawy. Nie sposób uznać, że decyzje sądu dotyczące zachowania powagi, spokoju, porządku czynności sądowych lub reagowania na ublżanie sądowi należą do zakresu merytorycznego rozpoznania sprawy. Zgodzić się natomiast należy z sądem pierwszej instancji, że takie decyzje powinny być podejmowane niezwłocznie, gdy tylko nastąpią okoliczności naruszające powagę, spokój lub porządek czynności sądowych lub ublżających sądowi.

Na marginesie zauważyć należy, że najpierw doszło do ublżenia sądowi słownie oraz przez działanie oskarżonego, który bez zgody przewodniczącego podszedł do stołu sędziowskiego i rzucił nań przygotowane wcześniej pismo, które dopiero później okazało się wnioskiem o wyłączenie sędziego.

Skarżąca stwierdza, że obrażono także art. 49 § 1 p.u.s.p., gdyż wymierzono karę porządkową oskarżonemu za określenie sędziego „gburem”, w sytuacji, gdy Sąd Najwyższy uchylił postanowienie Wojskowego Sądu Okręgowego w W. o ukaraniu J. K. karą porządkową grzywny za zarzucenie sędziom, iż przy wykonywaniu czynności orzeczniczych popełnili oni przestępstwo.

Rzecz w tym, że autorka zażalenie powołując się na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 lipca 2012 r. (WZ 41/11), zmieniła okoliczności występujące w tamtej sprawie.

Z uzasadnienia postanowienia SN wynika jednoznacznie, że J. K. został ukarany karą porządkową grzywny za poinformowanie Sądu, że złożył on w Wojskowej Prokuraturze Okręgowej w W. zawiadomienie o popełnieniu przestępstw przez sędziów SN oraz przez sędziego rozpatrującego jego sprawę. Następnie J. K. okazał sądowi zawiadomienie jakie złożył w Prokuraturze. W oparciu o takie okoliczności Sąd Najwyższy uchylił wówczas zaskarżone postanowienie, uznając, że samo informowanie o złożeniu zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa nie może skutkować sięgania do sankcji przewidzianych w przepisach o tzw. „policji sesyjnej”, co nie zwalnia od oceny działania wnoszącego takie zawiadomienie w oparciu o treść art. 226 § 1 k.k., czy też art. 234 k.k.

Reasumując, są to okoliczności całkowicie odmienne od podnoszonych w zażaleniu adw. I. Z.

Zdaniem Sądu Najwyższego, oskarżony używając określenia „gbur” ubliżył sądowi. Wywodzenie w obu zażaleniach, że określenie to stanowi „ekspresyjny wyraz krytyki” nie znalazło uznania w poglądach Sądu Najwyższego. Oceniając zachowanie oskarżonego przez pryzmat jego kwalifikacji zawodowych (sędzia w stanie spoczynku), faktu, że miało ono miejsce w fazie wstępnej pierwszej rozprawy po nieuwzględnieniu wniosku o wyłączenie sędziego, że oskarżony na tą rozprawę przyszedł ze sporządzonym na piśmie kolejnym wnioskiem o wyłączenie sędziego, to jego zachowanie należało ocenić jako czysto instrumentalne, zmierzające do wywołania konfliktu z sędzią, by nie dopuścić do rozpoznania jego sprawy. Nie są zasadne zarzuty podniesione w zażaleniu obrońcy oskarżonego adw. P. K. oceniane przez pryzmat odnoszenia się do przedmiotowej sprawy (ukarania oskarżonego karą porządkową grzywny) tj. zarzut obrazy art. 42 § 3 k.p.k. (błędnie

określony w zażaleniu jako obrazy art. 42 § 2 k.p.k.), który już został omówiony przy odniesieniu się do zażalenia adw. I. Z. Nie jest zasadny również zarzut błędu w ustaleniach faktycznych, gdyż ustalenia faktyczne przyjęte przez sąd pierwszej instancji znalazły pełne odzwierciedlenie w protokole rozprawy głównej. Nie jest zasadny zarzut rażącej niewspółmierności kary porządkowej. Zauważyć należy, że zgodnie z art. 49 § 1 p.u.s.p., sąd może ukarać winnego karą porządkową grzywny w wysokości do 10 000 zł lub karą pozbawienia wolności do czternastu dni. Karą porządkową sąd może ukarać za naruszenie powagi, spokoju lub porządku czynności sądowych albo ubliżenia sądowi. Zgodzić się należy, że ubliżanie sądowi jest najpoważniejszą z wymienionych okoliczności, za które sąd może wymierzyć karę porządkową, a kara porządkowa grzywny jest karą łagodniejszego rodzaju od kary porządkowej pozbawienia wolności.

W tej sytuacji wymierzenie, za ubliżenie sądowi, kary porządkowej łagodniejszego rodzaju, w pobliżu dolnej granicy wymiaru tej kary nie sposób uznać za karę surową, a tym bardziej za karę rażąco surową.

Wobec powyższego nie można mówić o niesprawiedliwości orzeczenia, a tym bardziej o rażącej niesprawiedliwości orzeczenia.

Mając to na uwadze Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie.